

Stanisław Koziej

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Cz. II

**Globalne i regionalne środowisko
(warunki) bezpieczeństwa Polski.
Wojna w Ukrainie i jej wpływ na
bezpieczeństwo Polski**

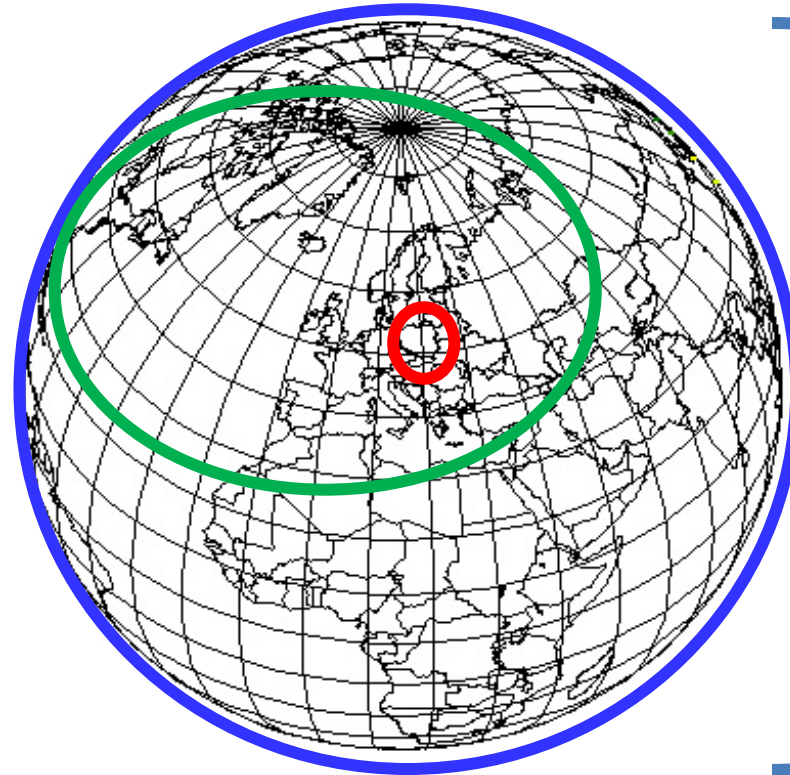
STRUKTURA I EWOLUCJA ŚRODOWISKA (WARUNKÓW) BEZPIECZEŃSTWA

- **Trzy poziomy (sfery) środowiska bezpieczeństwa:**
 - **Międzynarodowe (międzypaństwowe) – globalne i regionalne,**
 - **Transnarodowe (transgraniczne, niepaństwowe),**
 - **Wewnętrzne (wewnętrzne, krajowe)**
- **Zmiany środowiska bezpieczeństwa w XX i XXI wieku**
 - **XX wiek: wojny światowe oraz zimna wojna**
 - **Przełom XX i XXI wieku: okres pozimnowojenny**
 - **XXI wiek: II zimna wojna (era rywalizacji wielkomocarstwowej)**

MIĘDZYNARODOWE/MIĘDZYPAŃSTWOWE ŚRODOWISKO (WARUNKI, STOSUNKI) BEZPIECZEŃSTWA w XXI WIEKU

Środowisko bezpieczeństwa Polski

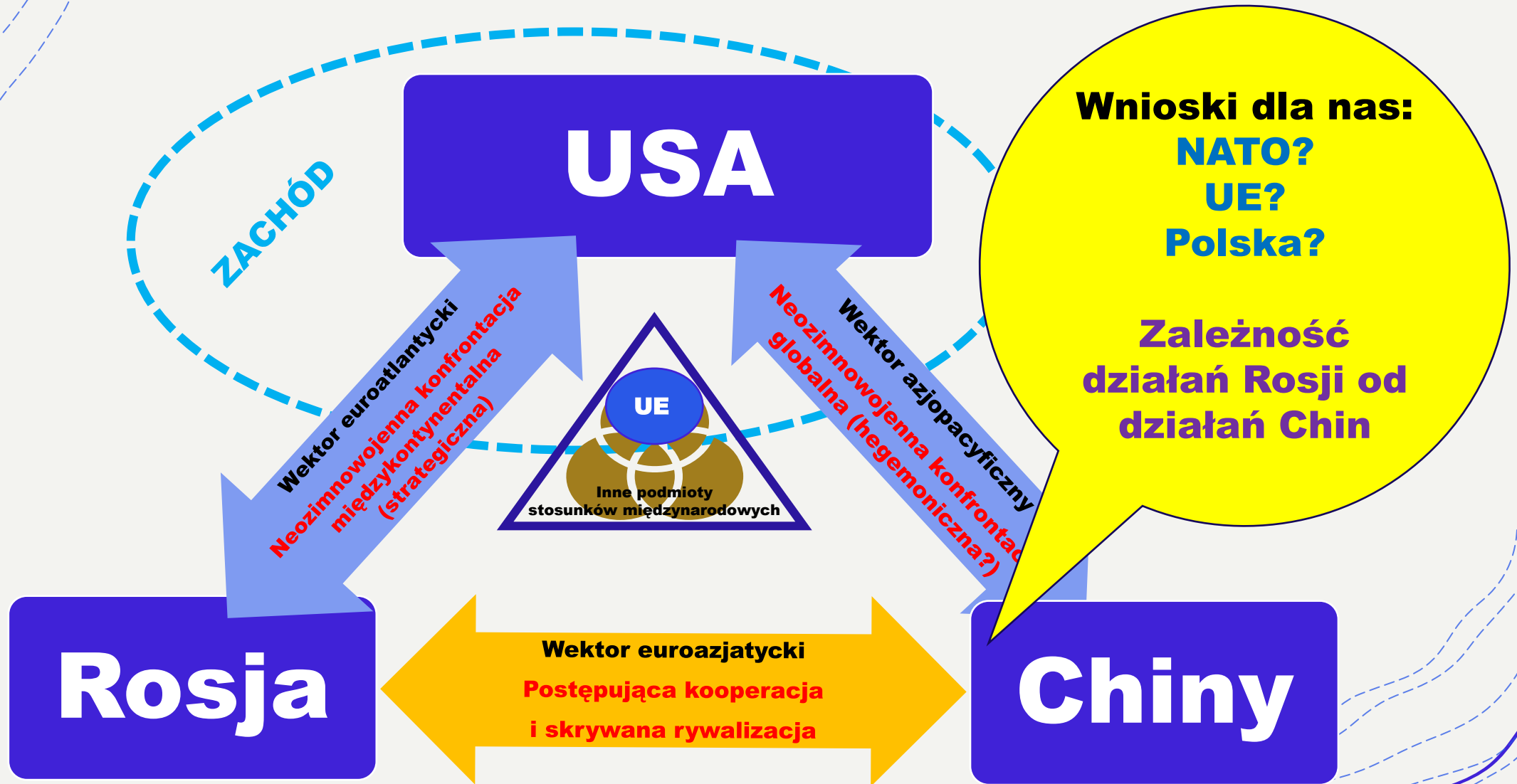
- **Globalne**
- **Regionalne:
Euroatlantyckie**
- **Krajowe**
- **Transnarodowe**

UWAGA!
**Wnioski dla
bezpieczeństwa
Polski
(zagrożenia,
wyzwania,
ryzyka, szanse):**

- **Scenariusze,
poziomy,
rodzaje
zagrożeń**

GŁÓWNE PODMIOTY I WEKTORY GLOBALNEJ RYWALIZACJI WIELKOMOCARSTWOWEJ

Możliwe scenariusze rywalizacji USA-Chiny

Konfrontacyjny (raczej nieunikniony)

Kooperacyjny (mało realny)

Nowa zimna wojna: wojna polityczna
(bardzo prawdopodobna: presja polityczna,
ekonomiczna, informacyjna, wyścig zbrojeń,
incydenty militarne, ataki hybrydowe, proxy
wars...)

Wojna incydentalna: ograniczony
konwencjonalny konflikt zbrojny
(prawdopodobna: duży incydent zbrojny,
intencjonalna, sprowokowana lub
...niechciana wojna; Morze
Południowochińskie, Tajwan, Korea...)

Wojna totalna: na pełną skalę, nuklearna
(bardzo mało prawdopodobna, ale nie dająca
się wykluczyć jako przypadkowa lub po
nieudanej deeskalacji...)

Sytuacja nierozstrzygalna przez
dekady, jak pierwsza zimna
wojna w XX wieku

Sytuacja ryzykowna. Obie Strony
mają szanse na zyski, ale obie
ryzykują stratami, a nawet
katastrofą eskalacyjną

Sytuacja katastrofalna. Obie
strony przegrywają

Wnioski dla
nas:
NATO?
UE?
Polska?

Szanse i ryzyka
dla USA i Chin

Rejon Azji i Pacyfiku

- **Chiny**: wzmagają aktywność w regionie i zdolności konfrontacji z USA (konwencjonalne, kosmiczne, cyber- i nuklearne): strategia aktywnej obrony i doktryna wielodomenowych precyzyjnych operacji
 - Tajwan
 - Morze Południowo-Chińskie
 - Inicjatywa Pasa i Szlaku
- **Korea Północna** – ryzyka konfliktu na Półwyspie Koreańskim, asymetryczne zagrożenia nuklearne dla USA
- **Indie/Pakistan**: ryzyka wojenne z bronią nuklearną w tle

Rosja-Chiny

- **Nie zrównoważone partnerstwo**
- **Wspólne cele – przeciw USA**
- **Rozbieżności interesów: eksploatacyjna polityka Chin wobec Rosji**
- **Kontekst wojny w Ukrainie:**
 - **zacieśnianie współpracy,**
 - **Ukraina – Tajwan jako analogia?,**
 - **zwycięstwo Rosji w Ukrainie jako wsparcie polityki Chin,**
 - **obawa Chin przed porozumieniem USA-Rosja w sprawie Ukrainy**
- **Formy współpracy: zbrojeniowa (zakupy, licencje), wspólne ćwiczenia, szkolenia kadr, kontakty polityczne**

Czynniki kształtujące relacje UE - Chiny

- **Nasilająca się rywalizacja USA-Chiny**
- **Wątpliwości co do zaangażowania USA w Europie i świecie**
- **Wsparcie Chin dla Rosji w wojnie z Ukrainą**
- **Rosnące wyzwania gospodarcze i technologiczne dla UE ze strony Chin**

Skutek: stopniowe przechodzenie od zaangażowania do równoważenia i „ograniczania ryzyka” wobec Pekinu

Bliski Wschód

- **Gaza**
- **Iran/Ormuz**
- **Huti/Bab Al-Mandap**
- **Arabskie NATO?**
- **...**

Co to znaczy dla nas?

Odciągnięcie priorytetów USA od Europy, w tym od wojny Rosja-Ukraina:

- **większe ryzyko zagrożeń rosyjskich,**
- **wyzwania dla filaru europejskiego**
- **Globalny kryzys energetyczny**

BLISKI WSCHÓD

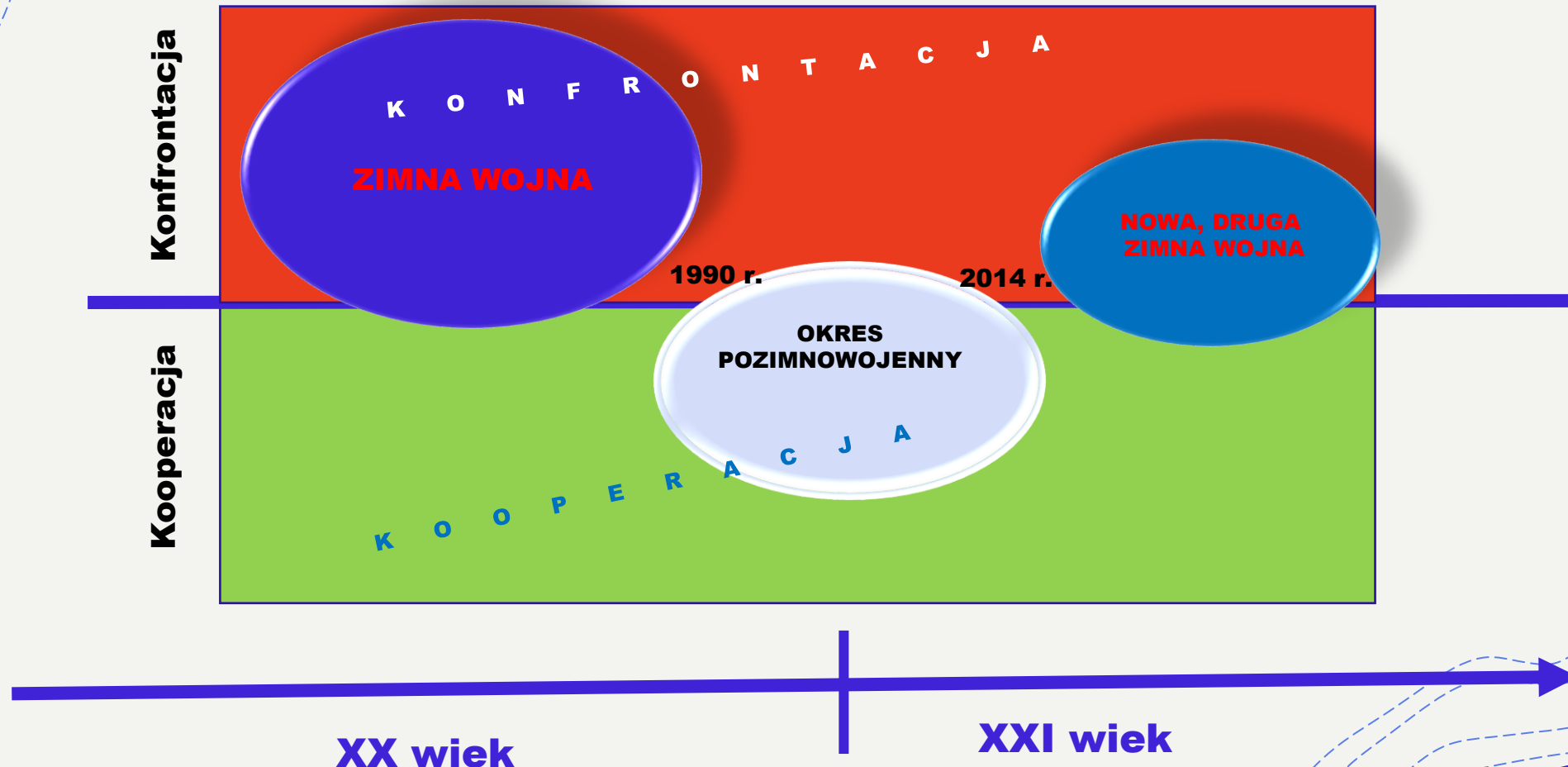
EUROPA:

synteza zmiany strategicznej w XXI wieku

- W drugiej dekadzie XXI w. nastąpiła **systemowa zmiana strategiczna** w stosunkach bezpieczeństwa na obszarze euroatlantykim: zakończył się kooperatywny okres pozimnowojenny i rozpoczął konfrontacyjny okres nowej, **II, hybrydowej zimnej wojny między Rosją a Zachodem. Demiurgiem tej zmiany jest Rosja** ze swoją rewizjonistyczną (co do celów) i konfrontacyjną (co do metod) polityką wobec Zachodu
- Zapowiedział ją Putin na konferencji w **Monachium** w 2007r., przetestował wojną z **Gruzją** w 2008r., rozpoczął aneksją **Krymu** i hybrydową agresją w **Donbasie** w 2014r., poszerzył z lokalnej w regionalną przez proxy war z Zachodem w **Syrii** w 2015r. i w pełni rozwinął dokonując pełnoskalowej agresji na **Ukrainę** w 2022r.

Rosja – Zachód

**Od zimnej wojny, przez okres pozimnowojenny do ...
nowej (drugiej, hybrydowej) zimnej wojny**

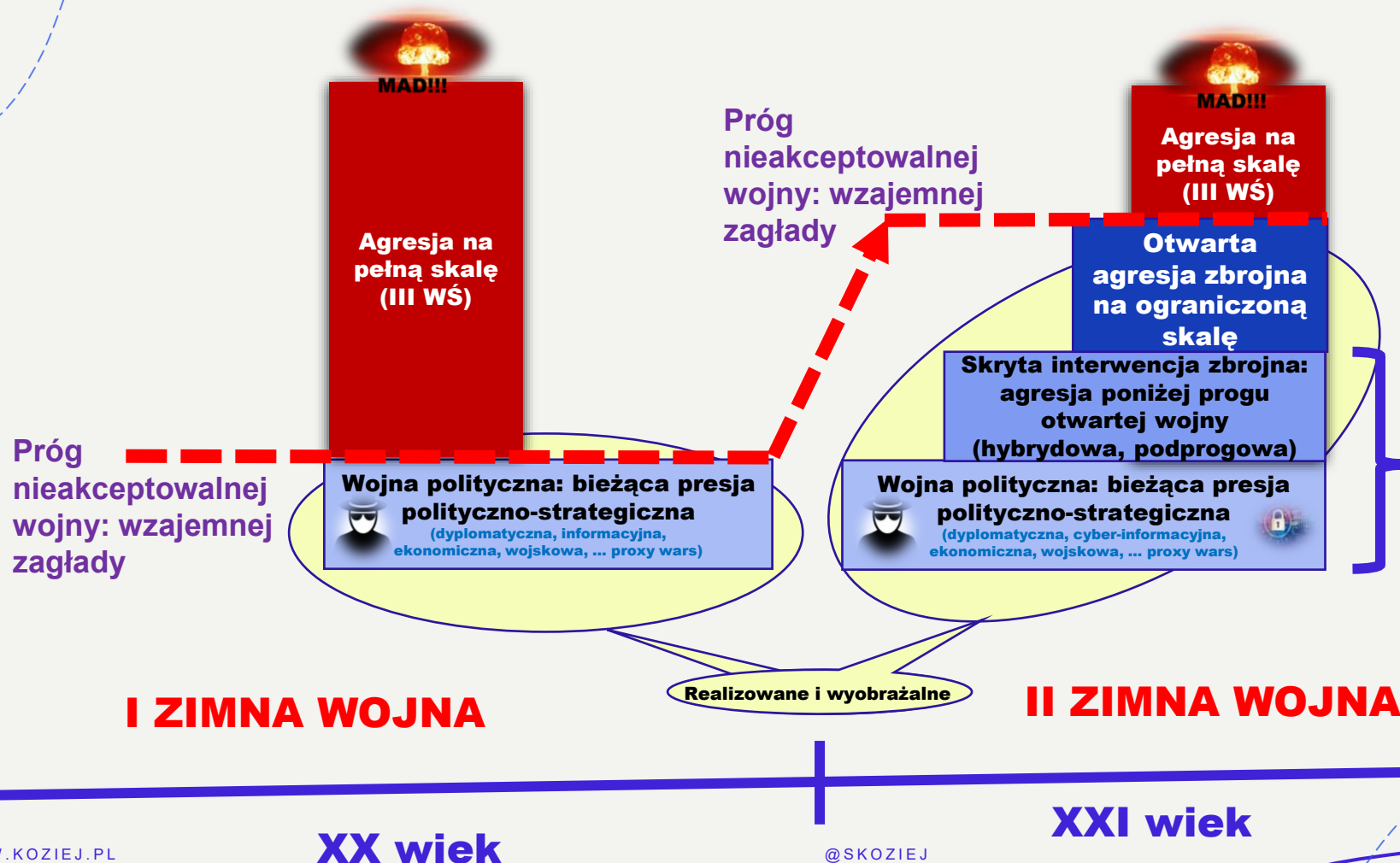
Działania (wojna, konflikt, agresja...) hybrydowe. Co to znaczy?

Działania (operacje) hybrydowe to skryte, zakamuflowane, maskowane użycie wszelkich i bardzo różnorodnych środków przemocy (militarnych i niemilitarnych, tradycyjnych i niekonwencjonalnych) przeciwko drugiej stronie w taki sposób, aby nie przekroczyć progu otwartej jawnej agresji zbrojnej. Dlatego często też nazywane są działaniami podprogowymi lub działaniami w szarej strefie (między pokojem a wojną). Przykładem najnowszym były tzw. „zielone ludziki” wykorzystywane przez Rosję w opanowaniu Krymu lub są teraz u nas, w Polsce, „szare ludziki” czyli miejscowi kryminaliści wynajmowani do przeprowadzania aktów szpiegostwa, sabotażu i dywersji.

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z II, hybrydową zimną wojną XXI wieku: poziomy/stopnie eskalacji

Zimna wojna jako praktyczne zjawisko w stosunkach międzynarodowych, w tym stosunkach bezpieczeństwa i jednocześnie jako kategoria teorii tychże stosunków, pojawiła się w erze nuklearnej, a jej istotą jest konfrontacja polityczna między dwoma stronami, które w razie bezpośredniej wojny „gorącej” mogłyby z gwarantowaną pewnością wzajemnie się zniszczyć i dlatego w tej konfrontacji nie przekraczają jej progu.

- *Operacje hybrydowe*
- *Operacje w „szarej strefie”*
- *Operacje „pod fałszywą flagą”*

Dwie wojny w Ukrainie: wojna rosyjsko-ukraińska i proxy war między Rosją a Zachodem

- W Ukrainie toczą się **dwie wojny**: bezpośrednia wojna (zbrojna, gorąca) między Rosją a Ukrainą i pośrednia, zastępcza, proxy war między Rosją a Zachodem
- Celowościowy i operacyjny wymiar proxy war w Ukrainie:
 - **Rosja**: uzyskanie przewagi polityczno-strategicznej w II zimnej wojnie z Zachodem przez zatrzymanie marszu Ukrainy na Zachód i włączenie jej do swojej strefy wpływów.
 - **Zachód**: zatrzymanie neoimperialnego kursu polityki Rosji przez wspieranie (polityczne, ekonomiczne, wojskowe, humanitarne...) Ukrainy oraz sankcje (polityczne, ekonomiczne, informacyjne...) nakładane na Rosję

Wojna rosyjsko-ukraińska: geneza i cele Rosji

- **Putin: rewizja ładu pozimnowojennego**
 - **imperialne ambicje Rosji (Monachium 2007)**
 - **poradziecka strefa wpływów (Białoruś, Gruzja 2008, Ukraina 2014 – Krym/Donbas)**
- **Nowa, II zimna wojna z Zachodem**
 - **żądania „gwarancji bezpieczeństwa” od USA i NATO (2021 r.) jako próba polityczno-dyplomatycznego zdobycia strefy wpływów z czasów ZSRR**
 - **inwazja na Ukrainę (2022) jako próba siłowej realizacji powyższego planu poprzez wojnę prewencyjną przeciwko wejściu Ukrainy do NATO i jej dołączeniu do Zachodu**
 - **Zachód punktem odniesienia i celem – Ukraina środkiem i drogą do celu (rosyjska proxy war przeciwko Zachodowi)**

Wojna rosyjsko-ukraińska: przebieg

▪ Początkowy okres wojny

- Błędna koncepcja wojny interwencyjnej, lekceważenie zasad sztuki wojennej
- Wola oporu narodu ukraińskiego (prezydent Zeleński); lepsza koncepcja i przygotowanie armii ukraińskiej; **wsparcie Zachodu!**

▪ Faza główna

- Wojna totalna, zbrodnicza (ataki na miasta, zbrodnie, wywózki...)
- Ukraińska kontrofensywa charkowska i rosyjski odwrót chersoński
- Nieudana kontrofensywa ukraińska w 2023 roku i wojna pozycyjna (**rola dronów**)

▪ Czas przesilenia i perspektywa zakończenia/przerwania wojny

- Wojna na wyczerpanie: pojedynek logistyki strategicznej, rola dronów, broni precyzyjnej dalekiego zasięgu i działań dywersyjnych
- Dylemat wsparcia Zachodu (zmęczenie polityczne, skutki rosyjskiego szantażu, **doktryna D.Trumpa, konsolidacja Europy**)

Szanse negocjacji: Putin w samopułapce – rozejm czasowy, traktat pokojowy, gwarancje: członkostwo w NATO (!?), międzynarodowe siły rozjemcze

Zachód wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej

- Porażka pozimnowojennej **doktryny odstraszania** i powstrzymywania Rosji - jako następstwo słabej reakcji na agresję na Gruzję w 2008r. i Ukrainę w 2014r.
- Odrzucenie **rosyjskich propozycji/żądań** tzw. „gwarancji bezpieczeństwa” z końca 2021 r.: **początek zwrotu**
- **Ewolucyjna reakcja** na agresję: wzmocnienie wschodniej flanki, wsparcie dla Ukrainy (pokonywanie barier ograniczeń), sankcje na Rosję
- **Rozbieżności co do członkostwa Ukrainy w UE i NATO**
- Problem **gwarancji bezpieczeństwa dla Ukrainy** po zakończeniu/przerwaniu wojny („koalicja chętnych”)
- Reakcja D. Trumpa na szantaż nuklearny W. Putina: **początek nuklearnego wyścigu zbrojeń?**

Scenariusze rosyjskich zagrożeń

- Przyszłe zagrożenia Europy, w tym Polski, **zależą głównie od wyników wojny Ukrainie.**
Scenariusze:

- **Zwycięstwo Rosji** i gwałtowne narastanie zagrożeń militarnych (**czarny** scenariusz):
 - Rosja od Bałtyku do Karpat, plus część potencjału Ukrainy, Przesmyk Suwalski, doktryna **deeskalacji nuklearnej** TBJ
- **Powstrzymanie Rosji** i względne zwycięstwo Ukrainy (w tym ostatecznie **Ukraina w NATO** – mniejsze prawdopodobieństwo i **oddalenie się w czasie** rosyjskich zagrożeń dla państw NATO) (**różowy** scenariusz)
- **Permanentna wojna** z falującymi nasileniami i ciągła **presja hybrydowa** oraz **ryzyko eskalacji** (**szary** scenariusz)

Synteza: poziomy zagrożenie bezpieczeństwa Polski w warunkach II zimnej wojny

- I poziom: bieżąca **presja/konfrontacja polityczno-strategiczna** w ramach II zimnej wojny Rosji z Zachodem) – **trwa od 2007 r., a praktycznie od 2014 r.**
- II poziom: **agresja hybrydowa (podprogowa, w szarej strefie:** skryta, zakamufLOWwana, pod fałszywą flagą interwencja zbrojna i niezbrojna: np. dezinformacja, cyberoperacje, „szare ludziki”...) – **trwa od 2022 r.**
- III poziom: **ograniczona agresja zbrojna** (pod parasolem szantażu taktyczną bronią atomową, najbardziej zagrożony region Przesmyku Suwalskiego) – **realna w razie zwycięstwa Rosji w wojnie z Ukrainą**
- IV poziom: **wojna na pełną skalę (totalna)** między Rosją a Zachodem – **mało prawdopodobna**

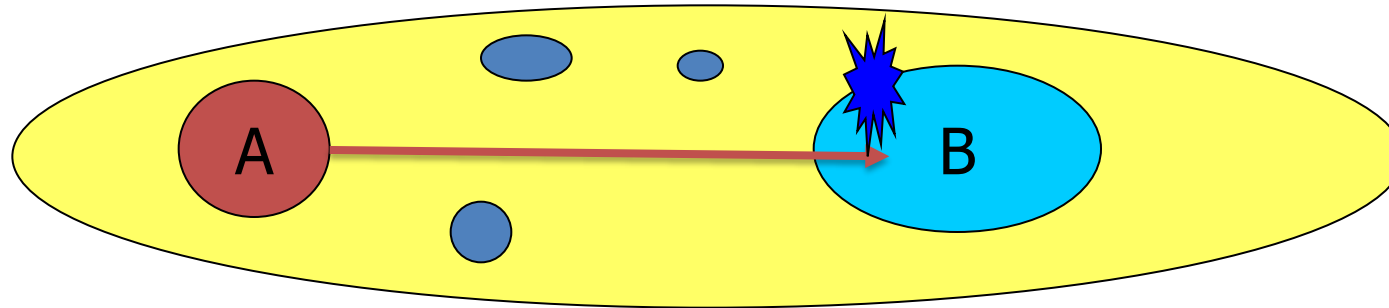
Transnarodowe (niepaństwowe) i krajowe środowisko bezpieczeństwa

ISTOTA TERRORYZMU

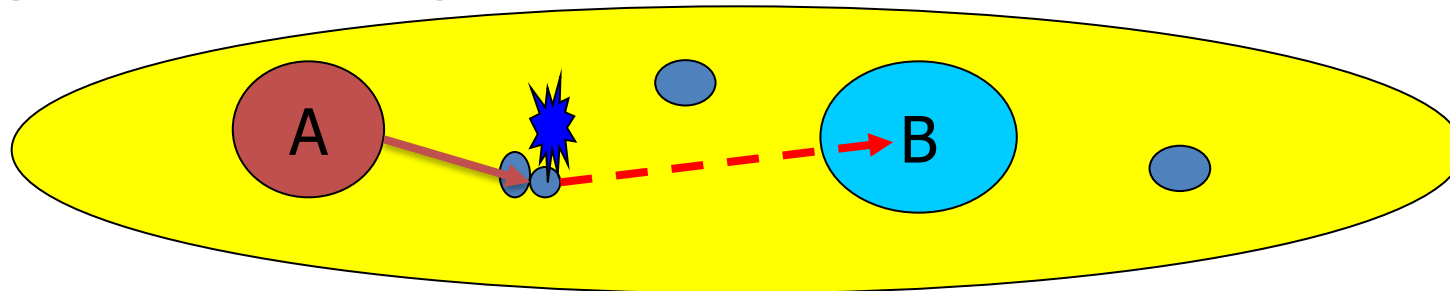
Celowe (*świadomie zamierzone*) i spektakularne atakowanie niewinnych, postronnych osób dla pośredniego (asymetrycznego, poprzez opinię publiczną) oddziaływania na przeciwnika politycznego lub ideologicznego

Istota terroryzmu

Walka – atakowanie przeciwnika, by go pokonać

Terroryzm – atakowanie podmiotów z otoczenia, by szantażować przeciwnika

Wymiary asymetryczności terroryzmu globalnego

Wymiary asymetryczności	Zasady współczesnego terroryzmu	Zasady działania świata zachodniego
Humanistyczny	Kierowanie się emocjami, złością, buntem, spontanicznością	Kierowanie się rozumem, pragmatyzm, otwartość na innych
Ideowy	Człowiek niczym, idea (wiara, religia...) wszystkim; radykalizm i fundamentalizm	Człowiek wszystkim, liberalizm, demokracja, wolności, prawa człowieka, gospodarka wolnorynkowa
Prawny	Terroryzm abstrahuje od prawa, atakowanie cywili	Wszystko, także wojna (walka), regulowane prawem, zakaz atakowania cywili
Strategiczny	Strategia maksymalizowania strat, ataki samobójcze	Strategia minimalizowania strat, nie tylko własnych, ale i po stronie przeciwnika (użycie broni precyzyjnej)
Organizacyjny	Sieciowość, dowolność, rozproszoność	Hierarchiczność, schematyczność, zwartość...
Instrumentalny	Środki proste, powszechne	Środki wyspecjalizowane, zaawansowane technologicznie

Organizacje islamskie

- **Al-Kaida** – historia, Afganistan, 11.09
 - „Mgławica alkaidystyczna” – globalny dżihad
 - Inne organizacje islamskie o polityczno-religijnej agendzie, ale nie związane wprost z Al-Kaidą
- **Państwo Islamskie** –
 - Wojna wewnątrzislamska
 - Skutki nieudanych interwencji Zachodu w Iraku i Afganistanie
 - Sukcesy i ... klęska – rozproszenie, diaspora bojowników
 - Możliwość reaktywacji – ryzyko wojny domowej w Syrii po obaleniu Asada
- **Hezbollah**, (Liban, uniwersalny i pragmatyczny islam, choć szyickie nachylenie – wsparcie z Iranu i Syrii, dziś wspiera Hamas zagrażając płn. Izraelowi)
- **Hamas** – palestyński, nacjonalistyczny, raczej sunnicki – cel: islamskie państwo palestyńskie, obecna wojna z Izraelem, bezprecedensowy rajd i pojmanie zakładników, operacja odwetowa Izraela, perspektywy rozejmu

Wojny antyterrorystyczne

▪ Afganistan

- Reakcja operacyjna na 11.09, akceptacja świata, artykuł 5. NATO
- Błędny cel: budowanie nowego państwa, wycofanie (słuszne, ale opóźnione i chaotyczne)

▪ Irak

- Motywacje i błąd wywiadu, szybkie zwycięstwo wojskowe
- Trudności pokonfliktowe, wycofanie i ... skutki do dziś złe (wewnętrzna rywalizacja szyicko-sunnicka, problem Kurdów)

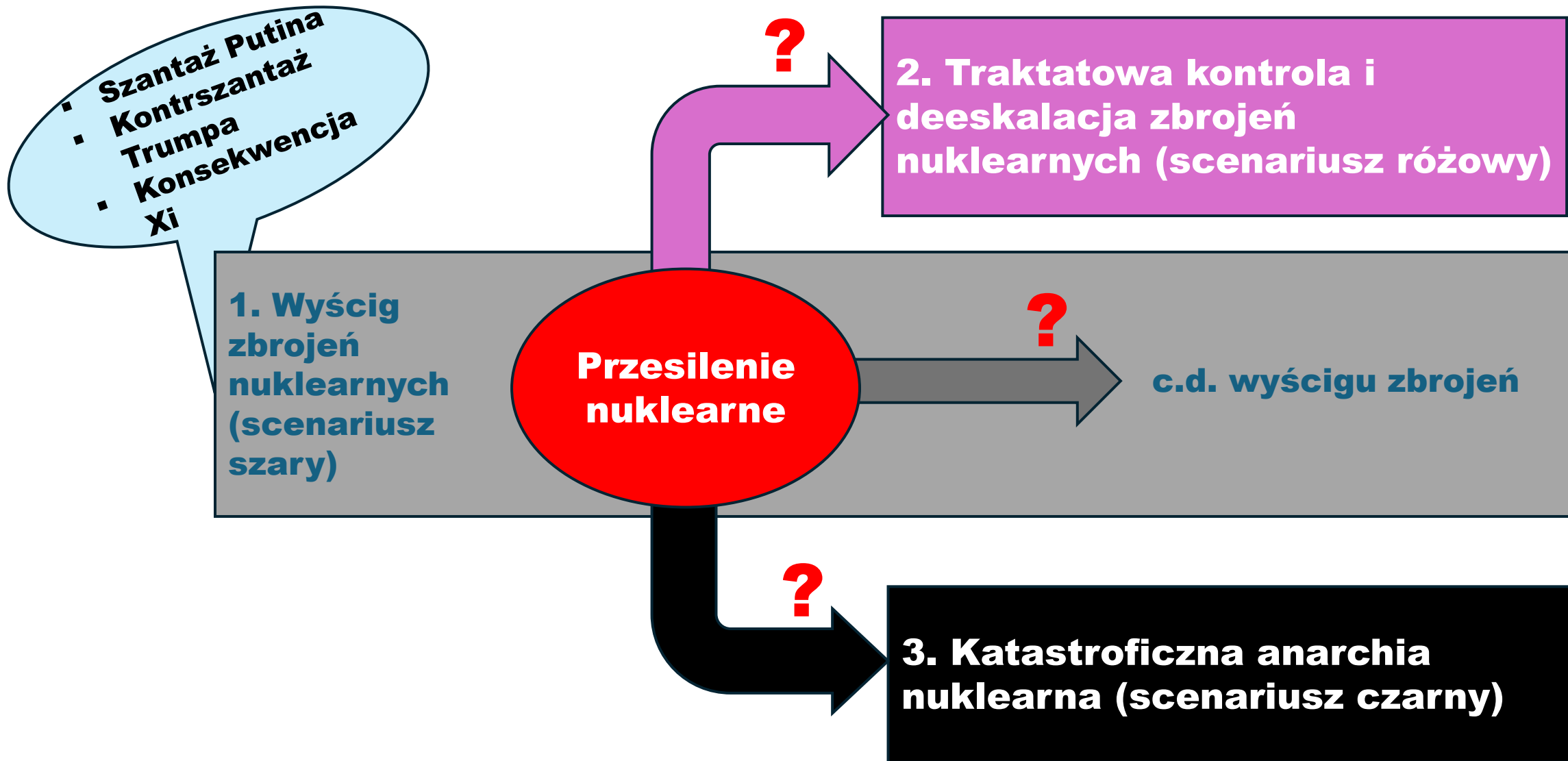
Syria – wojna wielostronna

- Wojna przeciwko Państwu Islamskiemu: USA+ Kurdowie, Rosja+ reżim Asada
- Iran – Turcja – Izrael
- Szyici-sunnici, alawici, Kurdowie
- Syria po obaleniu Asada, wojna domowa?, odżywianie ISIS, ekspansja Turcji, problem Kurdów, rozlewanie się kryzysu na Irak

Proliferacja broni masowego rażenia

- **BMR czyli broń ABC – atomowa, biologiczna, chemiczna**
- **Państwa nuklearne: USA, Rosja, Chiny, Francja, Wielka Brytania, Indie, Pakistan, Izrael, Korea Płn.**
- **Iran na drodze do broni nuklearnej i ryzyko nuklearyzacji Bliskiego Wschodu**
- **Wpływ agresji na Ukrainę na proliferację broni nuklearnej**

Scenariusze nuklearne II zimnej wojny

INNE RYZYKA TRANSNARODOWE: NEGATYWNE SKUTKI ROZWOJU CYWILIZACYJNEGO

- **CZŁOWIEK:** demografia (starzenie się rozwiniętych społeczeństw, migracje, dewiacje społeczne, przestępczość transnarodowa, epidemie – przykład koronowirusa...),
- **NARZĘDZIA:** ryzyka rewolucji technologicznej (broń masowego rażenia, **cyberzagrożenia**, **sztuczna inteligencja**, broń hipersoniczna, biotechnologie...),
- **ŚRODOWISKO NATURALNE:** degradacja środowiska naturalnego (skażenie środowiska, zagrożenia klimatyczne...),
- **KOSMOS:** wyzwania opanowywania kosmosu

REWOLUCJA TECHNOLOGICZNA

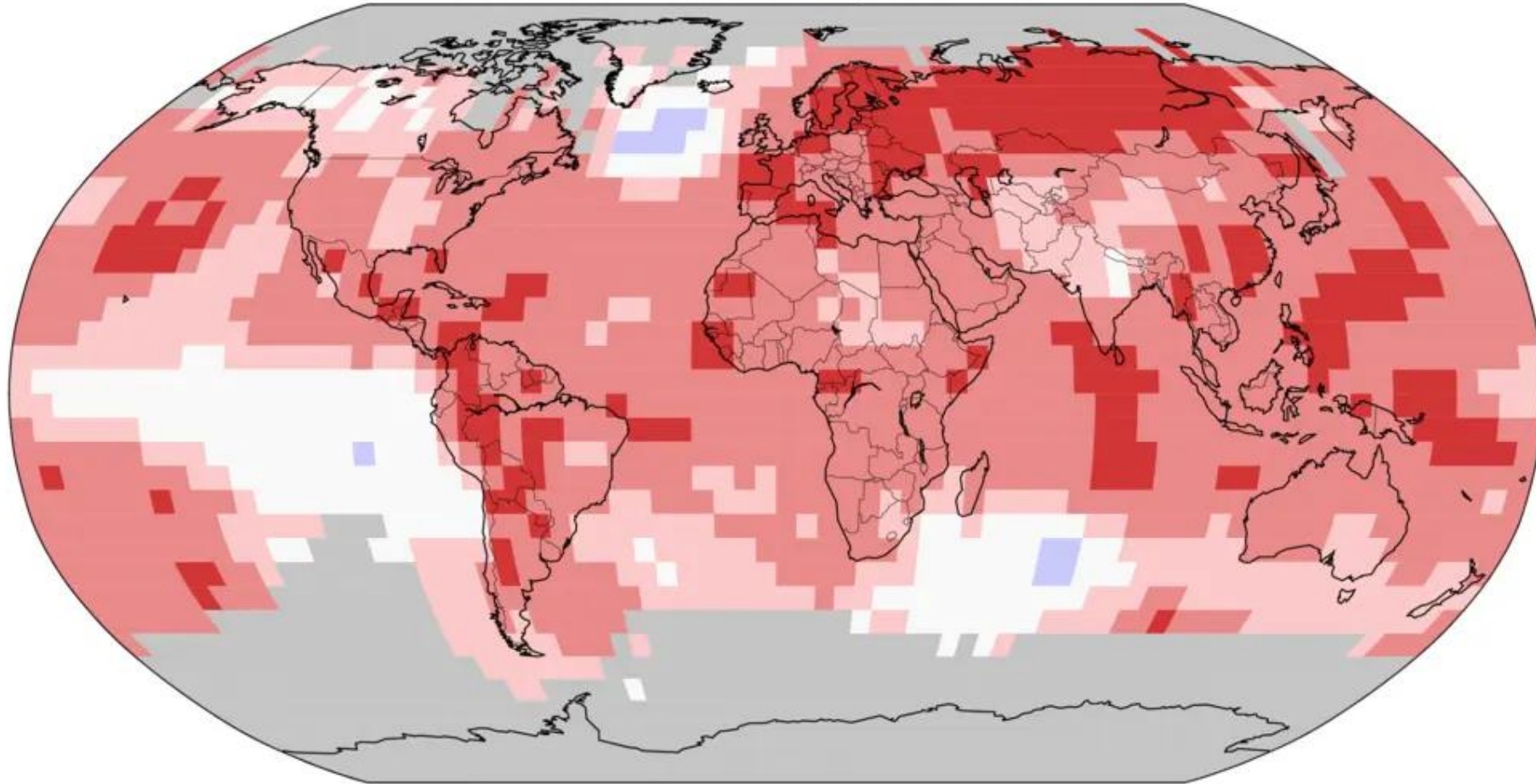
Technologia i innowacje będą odgrywać w przyszłości nieporównywalnie większą rolę w strategicznej konkurencji, niż miało to miejsce w przeszłości. Sztuczna inteligencja (technointeligencja**) jest tu wybitnym przykładem. Ale inne technologie również przechodzą niezwykle innowacje. Cyberprzestrzeń, broń kosmiczna, pociski hipersoniczne, precyzyjne uderzenia, obrona przeciwrakietowa, broń autonomiczna, drony, lasery, technologia stealth, superinteligentne maszyny, hyperskalowe centra danych: te technologie rewolucjonizują sztukę wojenną.**

<https://orbisjournal.org/commentary/an-ai-driven-second-nuclear-age/>

Land & Ocean Temperature Percentiles Jan–Dec 2020

NOAA's National Centers for Environmental Information

Data Source: NOAA GlobalTemp v5.0.0–20210106

**Record
Coldest**

**Much
Cooler than
Average**

**Cooler than
Average**

**Near
Average**

**Warmer than
Average**

**Much
Warmer than
Average**

**Record
Warmest**

Krajowe warunki bezpieczeństwa

▪ Ryzyka

- **Podział władzy wykonawczej w kierowaniu bezpieczeństwem**
- **Dezorganizacja systemu prawnego Polski**
- **Spory oraz podziały w społeczeństwie**
- **Podatność na dezinformację**

▪ Szanse

- **Przyzwolenie społeczne dla wydatków na rzecz bezpieczeństwa**
- **Wzrost zainteresowania społecznego sprawami bezpieczeństwa**
- **Zmiana polityki zagranicznej i zażegnanie ryzyka izolacji i peryferyzacji Polski. Powrót do współpracy oraz większej roli Polski w systemie międzynarodowym**
- **Zracjonalizowanie (odpartyjnienie, ustrategicznienie) polityki i systemu bezpieczeństwa**

Podsumowanie: wnioski strategiczne dla Polski

- **Druga zimna wojna** między Rosją a Zachodem będzie kontynuowana. Polska państwem frontowym
- Intensyfikacja **agresji hybrydowej** na państwa NATO, w tym Polskę
- Charakter przyszłych zagrożeń dla Polski zależał będzie głównie od rezultatów wojny w Ukrainie. Zwycięstwo Rosji to czarny scenariusz
- W rosyjskiej strategii wzrośnie rola **broni nuklearnej**, zwłaszcza taktycznej.

Dziękuję😊

*Łączę was
też na:
www.koziej.pl
@SKoziej*